

Valheiden tulivoimaa

[Tämä teksti englanniksi >>>](#)

[Tämä teksti venäjäksi >>>](#)

Venäjä on hyökännyt Ukrainaan ja käy sotaa uudella tavalla. Tätä sodankäynnin tapaa on nimetty hybridisodankäynniksi, koska se yhdistää perinteiseen aseelliseen voimankäyttöön kyberia, informaatio­sotaa, kauppapolitiikkaa ja kaikkia muitakin käytettävissä olevia painostuskeinoja. Venäjän ponnistuksille on myös aivan keskeistä, että koko ajan se pystyy kieltämään sekaantumisensa tilanteeseen (plausible deniability). Tämän tavoitteen saavuttamiseksi on käynnissä todennäköisesti kaikkien aikojen suurin ja tähän asti myös ehkä menestyksekkäimpiä informaatio­sodan operaatioita.

Meillä demokraattisessa yhteiskunnassa ja valtioliitossa elävillä on aivan oikea oletus, että poliitikkojen ja valtion valehtelulla on seurauksensa. Mitä isompi vale, sitä isommat seuraukset. Toki moni on sitäkin mieltä, että vallanpitäjät eivät muuta teekään kuin valehtelevat, mutta inhimillisessä kirjossa yhteiskunnallinen vallankäyttö eri puolilla on kuitenkin melko rehellistä.

Tietysti tulkitsemme myös maailman tapahtumia tämän oman kokemuksemme pohjalta. Se puolestaan luo erinomaisen pohjan Venäjän parhaillaan käymälle informaatio­sodalle, joka on siis osa sen ponnistuksia ajaa etujaan väkivalloin Ukrainassa. Me ajattelemme valheilla olevan ainakin melko suurella todennäköisyydellä negatiivisia seurauksia esittäjälleen ja siksi oletamme, että niiden määrä, laatu ja koko pidettäisiin minimissään.

Mutta Putinin Venäjä on käynnistänyt valtavan valheiden, puolitotuuksien ja

epäolennaisuuksien keskityksen, jolla yritetään pitää muun maailman päät matalina, kunnes Venäjä on saavuttanut tavoitteensa Ukrainassa. Jos länsimaissa yritettäisiin edes jotain samanlaista, tarkoittaisi se vallanpitäjille vallan ja maineen menetystä. Ei ehkä heti, mutta viiveellä. Demokratian parhaita puolia on mahdollisuus vaihtaa vallanpitäjät seuraavissa vaaleissa. Venäjällä Putinin ei tarvitse tällaista pelätä. Valheilla ei ole Venäjällä hintaa samalla tavalla kuin meillä on totuttu ajattelemaan. Ensinnäkin **käsitys totuudesta on erilainen** ja toisekseen sortokoneisto pitää kansan joka tapauksessa kurissa ja nuhteessa.

Venäjältä **puuttuu myös toinen kierojen vallanpitäjien periviholinen eli journalismi**. Niin kauan kuin meillä on vapaa lehdistö ja muu media, on myös toimittajia, jotka haaveilevat omasta Watergatestaan. Hyvin monen journalistin suurin haave on löytää todisteet vallan väärinkäytöksistä ja kaataa oma nixoninsa. Se osaltaan pitää länsimäiset vallanpitäjät edes jollain tavalla ruodussa. Yhä läpinäkyvämpi maailma vaatii myös laadukasta journalismia etsimään totuutta ja taustoittamaan monimutkaisia kehityskulkuja. Median asemasta ja verotuksesta on viime aikoina ollut paljon puhetta meilläkin. Esimerkiksi verotuspäätöksissä toivoisin huomioitavan, että mahdollisimman laadukas ja laaja mediakenttä on olennainen osa puolustustamme yhä kovempaan riehuvassa ja näillä näkymin loppumattomassa informaationsodassa.

Informaationsodassaan Putinin koneisto käyttää hyvin häikäilemättä hyväkseen länsimaisen demokratian perushyveitä: sananvapautta, mielipiteen ja toisen ihmisen kunnioitusta sekä ennen kaikkea vaatimusta todistaa syyllisyys selvästi. Ei siis mikään ihme, että **länsimäiset PR-jätit Kremlin palkkalistoilla** ovat olleet enemmänkin täydentäviä toimijoita, koska toiminnan päälinjat ja sävy määritellään suoraan Kremlistä. Putinin diktaattorin asema takaa ketteryuden niin päätöksenteossa kuin strategisessa kommunikaatiossakin.

Kremlin käyttämä toimintamalli on tuttu tupakkateollisuuden vuosikymmeniä jatkuneesta viivytystaistelusta. Kaikin keinoin luodaan epäilyksiä ja vaihtoehtoisia

selityksiä, vaikka jo pitkään on ollut kaikille selvää, että tupakka on tappavan epäterveellistä. Parhailtaan käynnissä on [samanlainen taistelu ilmastonmuutosta vastaan](#) suunniteltujen lakien ja säädösten kohdalla. Valtava koneisto sylkee ulos erilaisia selityksiä, tekosyitä ja perusteluja, joiden avulla Venäjän aggressiivinen toiminta saadaan häviämään tai ainakin näyttämään perustellulta.

Tämän informaationsodan sotilaita on suhteellisen vakiintuneesti kutsuttu trolleiksi. Alunperin trolli tarkoittaa verkkokielessä ihmistä, joka pyrkii herättämään mahdollisimman voimakkaita negatiivisia reaktioita. Tyyppi on tuttu kaikilta inhimillisen elämän osa-alueilta, mutta verkon anonymiteetti on saanut trollauksen määrän räjähtämään.

Trollauksen mekanismeja valottaa hyvin takavuosina käyty keskustelu erään maakuntalehden foorumilla, jossa joku valitti hiihtoladun tuhoutuneen mopolla ajelemisesta. Kirjoittaja oli hyvin närkästynyt ja piti toimintaa ala-arvoisena. Trolli vastasi tähän sukkelasti, että ei ladulla ole helppoa ajaa mopoa, se vaatii hyvää ajoneuvon ja kehon hallintaa sekä tiukkaa lihaskuntoa. Siitähän se sitten repesi.

Venäjän trolleja on monenlaisia ja [tyypittelinkin jo aiemmin heitä motivaationsa mukaan](#). Joka tapauksessa nämä informaationsodan soturit käyttävät laajaa kirjoa keinoja, jotka ovat tuttuja niin retoriikasta kuin koulukiusaamisestakin. Trollit levittävät sumua, luovat epävarmuutta esittelemällä vaihtoehtoisia selitysmalleja ja pahimmillaan pyrkivät pelkoa herättämällä hiljentämään eri mieltä olevat. Heidän tehtävänä on luoda sosiaalisessa mediassa ja esimerkiksi medioiden kommenttiketjuissa ja keskustelufoorumeilla kuvaa siitä, että Venäjälle edulliset mielipiteet olisivat laajasti kannatettuja. Samoissa paikoissa he kylvävät epäilyksiä ja sumuttavat tapahtumia häikäilemättä. Tavallinen ihminen ei välttämättä osaa varautua siihen, että joku tieteen tahtoen valehtelisi törkeästi päin naamaa ajaakseen omaa, ja Putinin, etua.

Trollien takaa löytyy usein vankka vakaumus, jonka takia he jyrkästi kiistävät olevansa

Putinin asialla. He kokevat olevansa oikealla, tärkeällä ja oikeudenmukaisella asialla. Ihmiselle on luonteenomaista yrittää pitää ympäröivä todellisuus sellaisena kuin he sen ymmärtävät tasapainossa ja kun esimerkiksi median esittämät näkemykset tilanteesta ovat omaa vakaumusta vastaan, on luonnolliusta mitätöidä median tiedot väärinä tai merkityksettöminä. Esimerkiksi tiedot MH17:n matkustajien ruumiinryöstöistä kiistettiin ensin ja sen jälkeen niitä selitettiin köyhyydellä tai muulla vastaavalla.

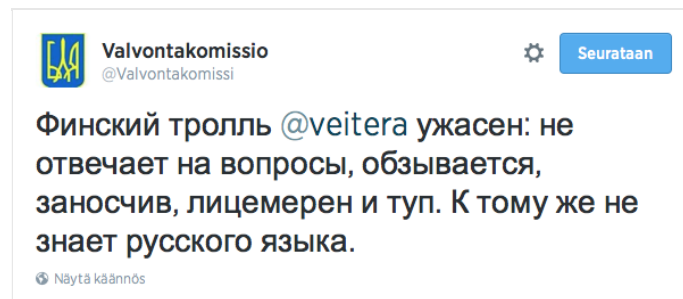
Aatteellisemmille trolleille on usein hyvin hankalaa ymmärtää, että toinen voi olla epävarma mielipiteessään tai jopa muuttaa sitä keskustelun edetessä ja faktojen niin vaatiessa. He myös ottavat tavallisiin hyviin tapoihin kuuluvat eleet (pehmeämmät ilmaisut, pahoittelut, yms) helposti heikkoutena tai jopa myöntönä keskustelukumppanin kaikkinaisesta väärässäolosta.

Trollille on usein keskeistä olla totaalisen varma omasta näkökannastaan ja pienintäkään epäilystä ei voi ottaa vakavasti, sillä yksipuolinen tai jopa valheellinen maailmankuva ei kestä epäilyjä. Aatteellinen trolli ei voi lähtökohtaisesti hyväksyä maailman monimutkaisuutta ja monitulkintaisuutta ja siihen liittyvän tarvetta tarkistaa tietojaan ja kantojaan jatkuvasti. Tällaisesta suhtatumistavasta voidaan usein perustellusti käyttää termiä kiihkoilija tai jopa fundamentalisti. Tältä pohjalta ei ole mikään ihme, että moni trolli näyttää, sinällään ihan vilpittömästi varmasti, pitävän eri mieltä olevia pahoina ihmisinä. Demonisointi puolestaan on se tärkein askel "tarkoitus pyhittää keinot" -ajatteluun.

Ammattimaiset trollit käyvät sitten selvästi totaalista kamppailua, jossa inhimillisen kanssakäymisen säännöt on heitetty tyystin nurkkaan. Paitsi tietysti jos vastustajaksi mielletty rikkoo trollin mielestä niitä. Kuka on elämässään joutunut tekemisiin [narsistisen luonnehäiriön](#) omaavan ihmisen kanssa, tietää tämän epäreilun ja epäloogisen toimintatavan armottomuuden. Käytössä ovat kaikki epäreilun kommunikaation keinot: termien hämärtäminen, jankkaaminen, vasta-argumenttien huomiotta jättäminen, faktojen valikointi, väistöt, henkilökohtaisuudet ja

argumentointivirheet.

Trollit osaavat myös iskeä henkilökohtaisuuksiin rajullakin tavalla. Vastustajan, tai kohtelusta päätellen pikemminkin vihollisen, taustat, perhe, työ ja muut henkilökohtaiset asiat voivat joutua rajunkin arvostelun kohteeksi. Koulukiusaajaan tavoin trolli hakee heikkoa kohtaa, jonka avulla painaa toista alas omien pyrkimysten edesauttamiseksi. Julkisuuden henkilöt ovat tällaiseen useimmiten tottuneet, mutta tavallisille ihmisille tällaisen käytöksen kohtaaminen itseään kohtaan voi olla shokeeravaa. Pelolla voi pitää sekä koulunpihaa tai verkkokeskustelua hallussa. Toki trollien päähuomio on jollain tavalla arvokkaiksi miellettyissä kohteissa eli poliitikoissa, journalisteissa ja mielipidejohtajissa. Mutta väärän mielipiteen esittämällä voi saada hyvinkin trollin kimppuunsa. Vaikka se on ikävää, voi sen ottaa myös tunnustuksena oman mielipiteen merkityksestä.

*Valvontakomissio-niminen trolli varjostaa minua Twitterissä, reagoiden twiitteihin omillaan. Pitkä jankkaamisemme päättyi siihen, että hän/he siirtyivät venäjän käyttöön ja peitellysti toivottivat minut pahamaineiselle *Vorkutan gulagille*, jossa loppunsa kohtasivat mm. tuhannet sinne siirretyt virolaiset.*

Siitä, että onko trollien kanssa järkevää keskustella, voidaan perustellusti olla kahta mieltä. Ensinnäkin sitä voi pitää perustellusti järjettömänä. Keskustelukumppani ei

muuta mieltään, mutta itse saa taatusti pahan mielen ja pahimmillaan jää epäilemään asioita. Tällöin voi myös käydä niin, että seuraavalla kerralla ei esitäkään mielipidettään, kun siihen edellisellä kerralla liittyi epämiellyttävä kokemus. Faktoja kunnioittavat ja totuutta aidosti etsivät ovat myös alttiita trollien häirinnälle, koska jos pyrkii aktiivisesti välittämään näkemyksiä ja linkkejä, niin jossain vaiheessa osuu väkisinkin väärään tietoon. Silloin trollit ottavat tilanteesta taatusti ilon irti ja tunnollinen ihminen vielä ottaa näiden disinformaatioahkeroijien moitteet tosissaan. Joka tapauksessa trolline kanssa keskustelu on ajan ja energian käyttöä, joka on pois jostain muualta.

Trollien kanssa keskustelemisen puolestakin voidaan esittää perusteluja. Trollien aktiivisuuden ja huolella suunniteltujen informaatio-operaatioiden takia he voivat saavuttaa ainakin silloin tällöin enemmistön julkisista puheenvuoroista. Jos tällöin ei löydy haastajia, voi syntyä harhakuva yleisen mielipiteen olemuksesta. Trollien kanssa jankkausta kun ei käydä heidän käännättämisekseen, vaan sen hiljaisen 90%:n takia, jotka vain seuraavat verkkokeskusteluja.

Itse olisin taipuvainen pitämään järkevissä rajoissa tapahtuvaa trollien haastamista järkevänä. Se vaatii ennen kaikkea kykyä olla ottamatta asioita henkilökohtaisesti. Trollia kannattaa ajatella uhmaikäisenä, jolle pitää puhua rauhallisesti ja järkevästi, vaikka se karjuisikin naama punaisena ja tekisi kaikki temput mitkä keksisi. Useimmiten riittää se, että ilmaisee lyhyesti ja selkeästi olevansa eri mieltä ja sille perusteet. Sen jälkeen jättää jankkaamisyrityksiin lähtemättä. Tähän haluaisin mahdollisimman monia rohkaista. Itse olen ottanut linjan, että en lähde vääntämään nimimerkkien kanssa. Jos nimi ja henkilöys ovat julkisia, on keskustelukin käytännössä aina fiksumpaa ja reilumpaa.

Lähti sitten vääntämään tai ei, niin on hyvä tiedostaa, että käynnissä on valtava informaatio-osota, jossa Suomikin on yksi näyttämö. Lännellä ja länsimaisella medially on omat sokeat pisteensä, mutta silti ne tarjoavat verrattomasti luotettavamman kuvan maailmasta kuin [Kremlin otteessa olevat mediat](#) tai vaihtoehtoteorioita tarjoilevat

verkkokeskustelijat. Kukaan ei ole ikinä täysin oikeassa, mutta se ei ole syy mieltää kaikkea informaatiota epäluotettavaksi. Se on syy olla valpas ja aktiivinen.